

LA PRESSIÓ SOCIAL I EL CATALÀ A EUROPA¹

Miquel Strubell i Trueta*

Sumari

1. Introducció
2. La pressió social a Irlanda
3. Les primeres campanyes per l'oficialitat del català
4. El català i el programa Sòcrates (Lingua/Erasmus)
5. Els catalans i l'Any Europeu de les Llengües 2001
6. *Focus on Europe*
7. L'e-Vote de Tessalònica
8. El debat sobre el futur d'Europa i la Constitució europea
9. La versió catalana de la Constitució europea
10. La campanya per a l'oficialitat del català a la UE, darrera fase
11. Un nou exemple de la pressió popular: "Debate Europe"
12. Un web —no oficial— del Parlament Europeu en versió catalana
13. Conclusió

1. Introducció

En diferents llocs s'ha relatat el lent procés de reconeixement, encara molt parcial, del català per part de les institucions de la Unió Europea.² Ara bé, un aspecte poc referenciat del procés és d'una importància cabdal: la pressió social a favor d'aquest objectiu. Aquest treball, doncs, no pretén fer un (altre i

* Miquel Strubell i Trueta. Universitat Oberta de Catalunya. Data de recepció de l'article: 20.12.2007; data d'avaluació: 25.06.2008; data d'acceptació de la versió final: 11.07.2008.

1. Aquest article està basat en una ponència llegida a la Jornada sobre el reconeixement del català a Europa i les seves implicacions, organitzada per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya a Barcelona, el dia 14 de desembre de 2005.

2. Per exemple, Anna M. PLA BOIX (2006). «La llengua catalana a la Unió». *Llengua, Societat i Comunicació*, 4, pàg. 51-60. <http://www.ub.edu/cusc/LSC/hemeroteca/numero4/articulos/Pla.pdf>; Eva PONS (2006). «El marc jurídic de les llengües a la Unió Europea». *Llengua, Societat i Comunicació*, 4, pàg. 19-29. <http://www.ub.edu/cusc/LSC/hemeroteca/numero4/articulos/Pons.pdf> [darrers accessos: 5 de març de 2008].

per tant redundant) repàs de la legislació o la política comunitària, sinó estudiar alguns aspectes del fenomen de la pressió social, en relació amb la llengua catalana.

El treball parteix d'una afirmació: la pressió social —exercida de vegades per una persona influent, de vegades per milers— pot facilitar canvis en el règim lingüístic de la Unió Europea (o, més ben dit, en el de les institucions de la Unió) o, si més no, en elements de la seva política lingüística. Al llarg d'aquest treball hom justificarà aquesta afirmació amb una sèrie d'exemples, en què la pressió popular ha volgut deixar clar, davant d'Europa, la importància que donem a la llengua catalana. L'article segueix un ordre cronològic, tret de l'inici, en què es descriu un cas emblemàtic en el qual la pressió popular, canalitzada a través d'una forta campanya amb suport mediàtic, va aconseguir plenament els seus objectius, gràcies a la posició que van haver d'adoptar els dirigents polítics del país. És el cas de l'irlandès.

2. La pressió social a Irlanda

Irlanda va esdevenir el 1973 Estat membre de l'aleshores Comunitat Econòmica Europea, al mateix temps que el Regne Unit. En aquell moment els que negociaven l'ingrés no van donar gaire importància al tema de la llengua. És més, no van demanar que es modifiqués el Reglament número 1, de manera que l'irlandès no va esdevenir ni llengua oficial ni de treball. Hi havia interès que l'irlandès fos oficial, però no que tingués un estatus de llengua de treball, principalment perquè la situació de l'irlandès a les institucions irlandeses no es podia descriure, en la pràctica, en aquests termes. Així, el ministre d'Afers Exteriors d'aleshores, Patrick Hillery TD, va escriure a la Comissió Europea, en una carta datada el 23 de juliol de 1971: «Som perfectament conscients que la traducció oficial a l'irlandès de tota la legislació comunitària podria generar greus problemes d'ordre pràctic», tot i que deia que l'estatus d'oficialitat era una aspiració tant del seu Parlament com del poble irlandès (citats per Ó Riagáin).³

De fet, però, l'irlandès va assolir aleshores un curiós estatus, gràcies al fet que el Tractat d'adhesió es va fer també en versió irlandesa. Des d'aleshores tots els

3. RIAGÁIN, Dónall Ó, «Irish – Official yet lesser used». *Congrés Linguapax*. Barcelona. http://www.linguapax.org/congres/taller/taller3/article21_ang.html [consultat el 29 de desembre de 2005].

tractats s'han fet incloent-hi, al costat dels textos en les llengües oficials i de treball, el text en irlandès. Aquesta circumstància ha permès als irlandesos d'afirmar, durant anys, que l'irlandès tenia la condició de llengua "de tractat", com una categoria diferencial de totes les altres llengües. No era però un gest merament simbòlic, atès que se'n derivaven quatre qüestions puntuals:

- a) Després de problemes els primers anys, els eurodiputats van poder fer les seves intervencions al Parlament Europeu en irlandès. L'irlandesa Mary Bannotti, que va ser eurodiputada del 1984 al 2004, quan va fer la seva primera intervenció al Ple de la cambra, va ser cominada pel president a parlar en anglès o a assegurar-se. En aquella ocasió va continuar el seu discurs... en italià!⁴ Pel que sembla (segons la mateixa font), la solució trobada fou que els eurodiputats, com ara el diputat per a la circumscripció de Connacht-Ulster, Seán Ó Neachtain, havien de donar un preavis als serveis d'interpretació abans de fer una intervenció en la seva llengua davant del Parlament Europeu.
- b) En segon lloc, tot i que els que van negociar l'entrada d'Irlanda en la Comunitat Econòmica Europea no van exigir que l'irlandès fos llengua oficial i de treball amb caràcter general, sí que es va incloure l'irlandès en el Reglament del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees (TJCE). Això va ser degut a la insistència d'una persona en concret: el jutge del TJCE, Cearbhall Ó Dalaigh, antic jutge del Tribunal Suprem irlandès, que posteriorment esdevindria president d'Irlanda. Era un gran promotor de la llengua irlandesa.
- c) En tercer lloc, tenim una qüestió directament relacionada amb el fet de ser "llengua de tractat" com és la inclusió de l'irlandès sota els termes d'un dels articles del Tractat constitutiu de la Comunitat Europea (article 21 de la versió consolidada, subsegüent al Tractat d'Amsterdam):

«Tot ciutadà de la Unió pot adreçar-se per escrit a qualsevol de les institucions o organismes esmentats en el present article o en l'article 7 en una de les llengües esmentades en l'article 314⁵ i rebre una contestació en aquesta mateixa llengua».⁶

4. Eanna O'CAOLLAI, «Make it official? The Gaelic language in Europe». *Three Monkeys on Line*, Issue 1. April, 2004. http://www.threemonkeysonline.com/threemon_articleGaelic%20Language.htm. [consultat el 12 de desembre de 2005]

5. Article 314

«El present tractat, redactat en un exemplar únic, en llengua alemanya, llengua francesa, llengua italiana i llengua neerlandesa, que els seus quatre textos són igualment autèntics, serà dipositat en els

Queda, doncs, clar que en irlandès hom podia, llei en mà i per tant teòricament, adreçar-se per escrit a la Comissió Europea, per exemple, i rebre una contestació en aquesta mateixa llengua. Però des de fa uns anys, si més no, el servei de consultes per correu electrònic de la Comissió Europea no només no ofereix al ciutadà una interfície en irlandès sinó que tampoc no li ofereix la tria d'aquesta llengua a l'hora de fixar com vol la resposta.

El 2003 l'eurodiputat Seán Ó Neachtain va escriure una pregunta formal a la Comissió⁷ per protestar per aquest fet. La resposta⁸ va ser més aviat lacònica (en reproduïxo la versió espanyola):

«Respuesta del Sr. Prodi en nombre de la Comisión (16 de abril de 2003).

Su Señoría describe el marco jurídico relativo a la correspondencia escrita con las instituciones de la Unión Europea de manera jurídicamente correcta. El Tratado CE, en el apartado 2 de su artículo 314 enumera la lengua "irlandesa" como una de las lenguas en las que el texto del Tratado es auténtico, mientras que el apartado 3 del artículo 21 establece que todo ciudadano de la Unión podrá dirigirse por escrito a las instituciones y recibir una contestación en una de las lenguas mencionadas en el artículo 314. Así pues, dado que por "irlandés" se entiende el gaélico, cualquier ciudadano puede escribir a la Comisión en gaélico y obtener una respuesta en la misma lengua. Sin embargo, el gaélico no se menciona en el Reglamento nº 1/1958 CEE por el que se fija el régimen lingüístico de la Comunidad Económica Europea⁹ ni en sus modificaciones sucesivas como una de las lenguas oficiales y de trabajo de la Unión. Tras el lanzamiento en 1995 del sitio web de la Unión Europea, Europa, la Comisión amplió a la publicación por vía electrónica el principio general de utilización de todas las lenguas oficiales de la Unión.

arxius del Govern de la República Italiana, que remetrà una còpia certificada conforme a cadascun dels governs dels restants estats signataris.

En virtut dels tractats d'adhesió, són igualment autèntiques les versions del present tractat en llengües danesa, espanyola, finesa, grega, anglesa, irlandesa, portuguesa i sueca.»

6. Tractat constitutiu de la Comunitat Europea (Versió consolidada). *Diari Oficial de les Comunitats Europees*, núm. C 325, de 24 de desembre de 2002. Versió en espanyol: http://europa.eu.int/eur-lex/lex/es/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325ES.003301.html [consultat el 12 de desembre de 2005]

Traducció al català: CDLPV. <http://www.geocities.com/asensi.geo/Legis/Arxius/UE/tcue.htm>. [consultat el 12 de desembre de 2005]

7. Pregunta escrita P-0909/03. [http://www2.europarl.eu.int/registre/questions/ecrites/2003/0909/P5_QP\(2003\)0909_EN.doc](http://www2.europarl.eu.int/registre/questions/ecrites/2003/0909/P5_QP(2003)0909_EN.doc) [consultat el 12 de desembre de 2005]

8. <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2003:280E:0112:0113:EN:PDF> [consultat el 12 de desembre de 2005]

9. DO B 17, de 6.10.1958.

Además de los documentos oficiales, el servicio de Internet Europa (<http://europa.eu.int>) ofrece al público una gran cantidad de información de carácter no oficial. A este respecto, el objetivo de la Comisión es, con reserva de las dificultades técnicas y las disponibilidades presupuestarias y de recursos humanos, realizar el máximo esfuerzo para que la opinión pública pueda acceder en la lengua oficial de su elección. Este objetivo seguirá siendo prioritario con motivo de la próxima ampliación.»

- d) Finalment l'irlandès tenia un últim privilegi respecte de totes les altres llengües no de treball, també gràcies a la seva condició de llengua de tractat. Fou una de les dues llengües incloses en el programa Lingua (1989)¹⁰ que no eren, alhora, llengües oficials i de treball de les institucions de la Unió. L'altra era el luxemburguès. Això es va aconseguir per la pressió del Govern irlandès (i del luxemburguès) tot i que, en realitat, en tractar-se de llengües molt poc estudiades com a segones llengües fora de llurs territoris respectius, l'impacte pràctic de la inclusió mai no ha estat gaire visible. Que aquestes llengües i cap altra (és a dir, llengües molt més estudiades fora dels seus territoris, com és el cas del català) hi haviessin de ser va ser explicat amb dos arguments de dubtosa validesa (una cosa és que una llengua tingui un rang determinat en el si d'unes institucions i una altra, que el seu aprenentatge sigui fomentat):

«[...] there is a specific need to encourage the teaching as foreign languages of all official languages of the Communities, together with Irish, one of the languages in which the Treaties establishing the European Communities are drafted, and Letzeburgesch, a language spoken throughout the territory of Luxembourg.»

La campanya perquè l'irlandès esdevingués llengua oficial i de treball, al mateix rang que les altres llengües, estava propiciada per la perspectiva de l'ampliació del 2004, en què nou llengües noves esdevindrien oficials i de treball.¹¹ En la mateixa època, les pretensions catalanes també neixen per aquesta circumstància.

A Irlanda sorgí un moviment popular gràcies a l'embranchada de la campanya "Stádas" (que significa simplement "estatus") en el mateix context. El seu

10. 89/489/EEC: Council Decision of 28 July 1989 establishing an action programme to promote foreign language competence in the European Community (Lingua). OJ L 239, 16.8.1989, p. 24-32. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989D0489:EN:HTML>

11. Dónall Ó RIÁGAIN, antic secretari general de l'European Bureau for Lesser Used Languages (EBLUL, www.eblul.org), ha proporcionat a l'autor els detalls de la campanya per aconseguir que l'irlandès arribés a ser, com les altres llengües nacionals dels estats membres, llengua oficial i de treball.

capdavanter visible fou el Dr. Pádraig Ó Laighin, catedràtic de sociologia d'una universitat canadenca. Va venir a Barcelona el 2004, preocupat perquè l'anunci espanyol que hom demanaria un règim d'oficialitat per a les llengües no castellanes de l'Estat feia témer als irlandesos que la petició espanyola podria bloquejar la irlandesa. Els altres promotors eren representants de grups defensors de la llengua, ensenyants i juristes. Stádas va promoure a Internet un manifest en línia, i va aconseguir més de 79.000 signatures.¹²

Els promotors de Stádas van quedar sorpresos per la gran acollida del seu objectiu, no ja en sectors tradicionalment mobilitzables en favor de la llengua, sinó entre joves irlandesos ben formats, que ningú associava amb el moviment pro irlandès. Segons Ó Riagáin, aquesta nova generació són fills del "Tigre Celta", la profunda i ràpida transformació econòmica d'Irlanda, amb un capgirament total, a més, de l'autopercepció dels mateixos irlandesos: una generació segura, ambiciosa, pro europea, i sense els neguits heretats de l'època postcolonial. Els partits de l'oposició van ser sensibles a l'estat d'opinió general, i el Govern —que d'entrada feia poc cas a la campanya— es va veure forçat a declarar-s'hi a favor. La pretensió espanyola segurament va precipitar que el Govern irlandès, justament durant la seva presidència de la Unió, presentés la seva demanda, que seria acceptada per unanimitat a la 2667a sessió del Consell de la Unió Europea (Afers Generals), reunit a Luxemburg el 13 de juny de 2005, en forma d'una modificació del Reglament núm. 1/1958, i que té efecte des de l'1 de gener de 2007.¹³ Per aconseguir-ho, el que havia de presentar i defensar la proposta al Consell, el ministre d'Afers Exteriors Dermot Ahern, segons confessió pròpia, va haver de perseguir el suport dels altres —fins i tot al bar de l'hotel— la nit abans de la votació.¹⁴ Entre altres coses, hi havia oposició d'estats com ara els Països Baixos, on feia només un parell de setmanes que s'havia rebutjat en referèndum el Tractat de la Constitució, i on hom no volia adoptar una decisió que necessàriament augmentaria els costos

12. Eanna O'CAOLLAI, «Make it official? The Gaelic language in Europe». *Three Monkeys on Line*, núm. 1, p. 1-3. April, 2004.

13. Reglament (CE) núm. 920/2005 del Consell, de 13 de juny de 2005, pel qual es modifica el Reglament núm. 1, de 15 d'abril de 1958, pel qual es fixa el règim lingüístic de la Comunitat Econòmica Europea, i el Reglament núm. 1, de 15 d'abril de 1958, pel qual es fixa el règim lingüístic de la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica i pel qual s'introdueixen mesures d'inobservança transitòria d'allò que disposen els dits reglaments. *Diari Oficial de la Unió Europea* L 156, 18.6.2005, p. 3-4. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:156:0003:0003:ES:PDF> [darrera consulta: 10 de juliol de 2008]

14. Conor SWEENEY, «It's official - Irish is an EU language», *Irish Independent*, 14.6.2005. <http://www.forumoneurope.ie/index.asp?locID=113&docID=757>

de la Unió (estimats en prop de 3,5 milions d'euros anuals). Segons van recollir els diaris irlandesos, la Comissió Europea va dir immediatament després que era responsabilitat del Govern irlandès formar els futurs intèrprets i traductors de l'irlandès, tasca que es preveia difícil.

Tornem ara, doncs, al tema principal d'aquest treball: la pressió popular dels catalanoparlants davant la Unió Europea.

3. Les primeres campanyes per l'oficialitat del català

La campanya catalana en favor de l'oficialitat del català es pot dir que comença per iniciativa de la Crida a la solidaritat en defensa de la llengua, la cultura i la nació catalanes, entre els anys 1987-1989. El mes de novembre de 1987 una delegació catalana va lliurar 100.000 signatures al president de la cambra, Lord Henry Plumb, en la culminació d'una de les campanyes més populars de la Crida. Al cap de pocs mesos el president de la Generalitat de Catalunya visita el Parlament i també s'entrevista amb Lord Plumb (i amb el president de la Comissió, Jacques Delors). Segons un diari espanyol:

«Pujol solicitó que el catalán fuese paulatinamente empleado en el Parlamento, que como las demás instituciones de la CE cuenta ya con nueve idiomas oficiales, pero no se hizo excesivas ilusiones sobre el posible éxito de su misión. “No nos podrán satisfacer”, reconoció, “pero nos dirán algún día que tenemos razón”.»¹⁵

De fet, doncs, la campanya de la Crida havia desencadenat una reacció, primer popular i després política, en favor de l'oficialitat del català a les institucions de l'aleshores Comunitat Europea. Per la banda política, es va aconseguir que dos parlaments no només s'hi declararessin favorables, sinó també que elevessin peticions a les institucions europees: les peticions núm. 113/88 (del Parlament de Catalunya) i núm. 161/89 (del Parlament de les Illes Balears). De fet, la decisió de presentar una petició va ser presa abans pel Parlament balear, que va trigar més, però, a lliurar-lo al Parlament Europeu. Cal dir, però, que es van equivocar de blanc: successives versions dels tractats deixen clar que:

15. «Pujol pide que se use el catalán en las instituciones de la Comunidad Europea», *El País*, 10.03.1988. http://www.elpais.com/articulo/espana/PUJOL_I_SOLEY/_JORDI/UNION_EUROPEA/CATALUNA/UNION_EUROPEA/CATALUNA/GOBIERNO_HASTA_1999/Pujol/pide/use/catalan/instituciones/Comunidad/Europea/elpepiesp/19880310elpepinac_14/Tes

«El Consell adoptarà per unanimitat un reglament europeu pel qual es fixe el règim lingüístic de les institucions de la Unió, sense perjudi del que disposa l'Estatut del Tribunal de Justícia de la Unió Europea.»¹⁶

Per tant, des del primer moment la batalla forta s'havia de fer no pas davant del Parlament, que no hi té competències, sinó davant del Consell i, en conseqüència, davant dels seus membres: els estats. Com veurem més endavant, en la campanya més recent això s'ha entès, i per tant la pressió política (i també la social) s'ha exercit damunt del Govern espanyol,¹⁷ perquè actués al Consell. Convé reproduir les paraules d'Emili Boix (2006: 7),¹⁸ qui, parlant d'Europa, descriu «la perspectiva de la seva primera minoria lingüística, la catalanoparlant, que a vegades, massa ingènuament, ha pensat que Espanya era el problema i Europa la solució».

De tota manera, el Parlament Europeu adoptà per gran majoria l'Informe Reiding (Resolució 1235 del Parlament Europeu, d'11 de desembre de 1990, sobre la situació de les llengües a les Comunitats Europees i de la llengua catalana),¹⁹ que abordava algunes de les propostes dels dos parlaments nostres al Consell i a la Comissió (sense, però, arribar a defensar l'oficialitat del català). El Parlament Europeu, entre altres coses:

«Demana al Consell, format pels representants dels estats membres, i a la Comissió que adoptin mesures que permetin aconseguir els objectius següents:

- la publicació en català dels tractats i dels textos fonamentals de les Comunitats;
- la difusió en català de la informació pública relativa a les institucions europees per tots els mitjans de comunicació;
- la inclusió del català en els programes elaborats per la Comissió per a l'aprenentatge i el perfeccionament de les llengües europees;

16. El text no es modifica. En aquest cas l'autor ha triat la versió de l'article III-433 del Tractat pel qual s'estableix una Constitució per a Europa, malgrat que no va entrar mai en vigor a causa del rebuig de l'electorat de diferents països europeus.

17. Tot i que l'Institut d'Estudis Catalans, en un Manifest de 2002 que comentarem més endavant, encara «s'adreça al Parlament Europeu i a la Comissió Europea perquè iniciïn els processos conduents al reconeixement del català com a llengua oficial de la UE».

18. Emili Boix-Fuster (2006), «El plurilingüisme europeu: una introducció». *Llengua, Societat i Comunicació*, 4, p. 6-18. <http://www.ub.edu/cusc/LSC/hemeroteca/numero4/articulos/Boix.pdf> [darrer accés: 5 de març de 2008]

19. Ref. A3-0169/90. Publicada al DO C 19, de 28.1.1991, p. 42. Vegeu: <http://www.ciemen.org/mercator/ue20-ct.htm> [consultat el 12 de desembre de 2005]

— l'ús del català en les relacions orals i escrites amb el públic a les oficines de la Comissió de les Comunitats Europees a les comunitats autònomes en qüestió.»

En aquell plenari, diversos catalans van prendre la paraula en la nostra llengua. No era el primer cop: tal com recordava Albert Balanzà a l'*Avui*,²⁰ l'eurodiputat Xavier Rubert de Ventós havia fet servir el procediment que s'utilitza sempre a l'Assemblea de les Nacions Unides: en el ple del 30 d'octubre de 1987, Rubert de Ventós va parlar, en català, sobre l'Informe Kuijpers a favor de les llengües minoritzades d'Europa, havent facilitat prèviament als intèrprets la traducció castellana de la intervenció.²¹ Tanmateix, d'aleshores ençà, la situació no ha permès normalitzar l'ús del català a l'eurocambra. Segons Balanzà, els diputats d'Esquerra Republicana al Parlament Europeu, Heribert Barrera (1989-1994) i Miquel Mayol (1999-2004), utilitzaren majoritàriament l'anglès i el francès en les seves intervencions al ple, a l'espera del reconeixement oficial de llur llengua.

La falta de poder real del Parlament Europeu en aquesta matèria va quedar palesa en el fet que l'eurodiputat Pere Esteve²² hagués de fer una pregunta, més de deu anys després, sobre la falta d'aplicació d'algunes de les recomanacions de la Resolució Reding. Així, per exemple, el català continuava exclòs del programa Lingua. Entre altres coses, Esteve demanava si el Consell tenia previst prendre mesures concretes per solucionar els problemes de falta de pressupost i l'absència d'una normativa més clara sobre l'ús del català a les institucions europees. La resposta (de 18 de març de 2002) deixava ben clar que «El Consell no ha debatut la qüestió relativa a les condicions, en particular financeres, de la utilització de la llengua catalana a les institucions europees» (traducció de l'autor).

La situació, doncs, era francament poc propícia per a declaracions en favor de la diversitat lingüística o del multilingüisme. Tanmateix, com continuarem veient, les pressions populars i polítiques són capaces de produir efectes, encara que siguin menors.

20. Albert Balanzà, «Rubert de Ventós va utilitzar el català a l'eurocambra el 1987 sense cap impediment», *Avui*, 6 de juny de 2004. http://www.ocbweb.org/noticies_v.php?idarticulo=2134 [consultat el 12 de desembre de 2005]

21. Utilitzà, doncs, el sistema que els irlandesos convertirien en habitual.

22. Ref. 2002/C 147 E/196. Pregunta escrita E-3492/01, el 8 de gener de 2002. Pregunta i resposta publicades al *Diari Oficial de las Comunitats Europees*, núm. C 147 20.6.2002, p. E/189.

4. El català i el programa Sòcrates (Lingua/Erasmus)

No sempre els avenços de la llengua catalana són fruit de la pressió dels catalans. Sembla que van ser les protestes d'estudiants estrangers, participants en el programa Erasmus durant la primera meitat dels anys noranta, el que va propiciar que en el programa Sòcrates I (1995-1999) s'introduís en els considerants del programa un esment a les llengües que, sense ser oficials de la Unió, són tanmateix llengües usades per impartir ensenyaments universitaris.

«Considerant que determinades llengües, que tenen un estatus nacional sense ser llengües oficials de la Unió Europea, es fan servir de manera substancial com a llengües d'ensenyament a les universitats; que l'ensenyament dispensat en les esmentades llengües hauria d'oferir possibilitats d'accés als àmbits del programa que afecten l'ensenyament superior.»²³

Això permetia que l'acció Lingua pogués finançar la formació lingüística d'aquests estudiants en català, a més d'en castellà com era fins aleshores l'única possibilitat. De fet, les universitats catalanes, si més no, ja oferien cursos de català a aquests estudiants, però finançats amb recursos propis.

Tot i així, és només després de la insistència de l'eurodiputat Joan Vallvé que la guia dels candidats s'esmena per comentar explícitament aquesta possibilitat.

A Sòcrates II desapareix el considerant.²⁴ Tal com s'explica en un informe per al Parlament Europeu, «*Until 2000, language training for Erasmus students and professors involved in exchanges envisaged both the official languages of the Union, and other languages used significantly as languages of instruction in higher education, such as Welsh, Basque and Catalan*».²⁵

Com veurem més endavant, caldrà esperar fins al 2010, segurament, perquè hom pugui finançar des de Brusselles —fruit també de gestions d'un eurodi-

23. Decisió núm. 819/95/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de març de 1995, per la qual es crea el programa d'acció comunitari Sòcrates. *Diari Oficial* núm. L 087, de 20.4.1995, p. 10-24. Text en anglès: <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995 D08 19:EN:HTML>. En espanyol: <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995D0819:ES:HTML> [traducció de l'autor]

24. Decision No 253/2000/EC of the European Parliament and of the Council of 24 January 2000 establishing the second phase of the Community action programme in the field of education 'Socrates'. http://europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/decsoc2_en.pdf. *Official Journal of the European Communities* L 28, 3/2/2000, p. 1-15.

25. *The European Union and Lesser-Used Languages*. European Parliament Working Paper, Education & Culture Series, EDUC 108 EN, 2002, p. 2.

putat, en aquest cas Ignasi Guardans— cursos intensius de català per als estudiants Erasmus que visiten les universitats de la xarxa Vives.

5. Els catalans i l'Any Europeu de les Llengües 2001

Es pot afirmar que la campanya més recent per l'oficialitat del català es visualitza arran de la celebració de l'Any Europeu de les Llengües 2001. Aquesta campanya també marca un gir clar cap a l'aprofitament popular d'Internet i el correu electrònic com a eines per fer pressió. En concret, hi va haver una protesta digital considerable arran de l'aparició del web de l'Any, que només s'oferia en 11 llengües, les oficials de les institucions de la Unió. Segurament podríem considerar desmesurada aquesta reacció si tinguéssim en compte que, de fet, l'Any era una iniciativa del Consell d'Europa —que només té dues llengües oficials, l'anglès i el francès— que assumiria després la Unió Europea. Per tant, al web no hi ha les llengües oficials de dotzenes d'estats inclosos en l'Any; però cap no protesta de la manera que ho fem els catalans (els catalanoparlants, per ser més exactes).

Ja el dia 19 de gener de 2001 s'hi troba un escrit²⁶ protestant per aquests fets, i perquè en demanar per la “*native language*” del visitant al web hi manca el català.

Heus aquí algunes mostres de les aportacions fetes en només dos dies al fòrum del web:

«Demanem que la llengua catalana sigui present a l'any internacional de les llengües europees i a la web creada a tal efecte.» (Faust Riera, 16 de maig de 2001)

«[...] És que el poder espanyol és tan fort que impedeix la presència del català també a Europa?» (Jordi Serriols-Pla, 16 de maig de 2001)

«*Is the EU trying to push the idea that the Catalans need to build their own state to gain 'first class' European citizenship status?*» (Ierra, 17 de maig de 2001)

«*I learn one thing with the year of the European Languages: Catalans need our own state to have rights.*» (Xavier Barbany, 17 de maig de 2001)

«El nostre país, Catalunya, que ja prou putejat està per l'estat espanyol, només ens cal que ara a Europa també ens barrin el pas.» (David Solsona, 17 de maig de 2001)

Observem una clara decepció i a la vegada una enorme ingenuïtat entre els que participen en el fòrum. Evidentment, la Unió Europea és la unió dels es-

26. Concretament de Narcís Parés, des de la Universitat Pompeu Fabra.

tats, no pas dels pobles ni de les regions. Evidentment, també, la dinàmica ens mostra que només les llengües oficials dels estats membres tenen cabuda a la llista de les llengües oficials de les institucions europees.

S'ataca molt la Comissió i, de fet, l'avaluació externa final que fa balanç de l'Any Europeu de les Llengües fa esment exprés, en diverses ocasions, de la participació belligerant dels catalans que respongueren l'enquesta web. Es reproduceix aquí *in extenso*, atesa la probabilitat que en un futur aquest document deixi de ser de consulta fàcil:

*According to survey results, the website was mainly used by people who already had an interest in language learning issues, such as language teachers, or people who were currently learning a language. Other users included specific groups, such as Catalan speakers who were involved in a campaign to have Catalan recognised as an official language of the EU and therefore wished that the site included a Catalan version.*²⁷

*[...] some respondents thought that there should have been more on didactic features (although the site contained links to some sites on language learning and teaching) or that minority languages such as Catalan should have been included (in fact the Catalan lobby wanted a Catalan version of the site which was politically and practically not possible).*²⁸

Box 8

Answers given by the Catalan group of respondents (Results of the non-Catalan group are based on all answers except the ones given by Catalans.)

There are some notable differences between answers from the Catalan group and answers from survey respondents as a whole, which may impact on the overall

27. *Evaluation of the European Year of Languages 2001 — A final report to DG EAC*. August 2002. ECOTEC Research and Consulting Ltd. Citació de la pàgina 49. http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/evalreports/languages/2002/eyl2001/EYL2001xprep_en.pdf

Traducció de l'autor: «Segons els resultats de l'enquesta, la web la feren servir principalment les persones que ja tenien un interès en la temàtica de l'aprenentatge de la llengua, com ara els professors de llengua, o les persones que actualment estan estudiant una llengua. Entre els altres usuaris hi havia grups específics, com ara els catalanoparlants que estan involucrats en una campanya per aconseguir el reconeixement del català com a llengua oficial de la UE i volien per tant que hi hagués una versió catalana de la web.»

28. *Op. cit.*, p. 52.

Traducció de l'autor: «[...] alguns enquestats creien que hi havia d'haver més sobre aspectes didàctics (tot i que la web contenia enllaços a alguns webs sobre l'aprenentatge i l'ensenyament de llengües) o que llengües minoritàries com ara el català s'haurien d'haver inclòs (de fet el lobby català volia una versió catalana de la web, la qual cosa no era possible per raons polítiques i pràctiques).»

survey results. These differences need to be seen in the light of the fact that the European EYL website was used as a discussion forum by various organisations and individuals promoting Catalan during the Year, enabling contributors to lobby for changes in the status of the Catalan language. Some of the main differences are briefly mentioned below.

The Catalan respondents visited the site far less frequently than the other respondents to the websurvey. Among the Catalans, 36.6% visited the site only once, compared to 8.4% from the other non Catalan respondents.

Furthermore, 45% of the Catalan respondents got the address of the site from a friend or a colleague, as compared to 15.9% of the other respondents who got the address this way.

While 87.5% of the non-Catalan respondents found the site either 'useful' or 'very useful', less than half (42.1%) of the Catalan respondents shared this opinion.²⁹

És just dir que la comissària aleshores responsable de la política lingüística de la Comissió era i és una ferma defensora del conjunt de les llengües parlades en el si dels estats membres, incloent-hi les llengües dites “minoritzades”, “regionals o minoritàries” o “menys difoses”. Davant de la Decisió C-106/96 de 12 de maig de 1998, del Tribunal Europeu de Justícia,³⁰ i la consegüent reti-

29. *Op. cit.*, p. 53.

Traducció de l'autor: Casella 8

«Respostes donades per grup català d'enquestats (les resultats del grup no català es basen en totes les respostes tret de les donades pels catalans.)

Hi ha algunes diferències notables entre les respostes del grup català i les respostes del conjunt dels que varen contestar l'enquesta, la qual cosa pot influir damunt els resultats de conjunt de l'enquesta. Aquestes diferències s'han de veure en el marc del fet que la web europea de l'Any Europeu de les Llengües va ser utilitzada com a fòrum de debat per part de diverses organitzacions i individus que promouien el català durant l'Any, permetent que els que hi contribuïen fessin de lobby per a canvis en l'estatus de la llengua catalana. Algunes de les principals diferències s'esmenten breument a continuació. Els enquestats catalans varen visitar la web molt menys sovint que els altres que varen contestar l'enquesta web. Entre els catalans, un 36,6% visitaren la web només un cop, en comparació amb el 8,4% dels altres enquestats, no catalans.

A més, el 45% dels enquestats catalans varen obtenir la URL a través d'un amic o col·lega, en comparació amb el 15,9% dels altres enquestats que ho feren d'aquesta manera.

Mentre que el 87,5% dels enquestats no catalans varen considerar la web o bé “útil” o bé “molt útil”, menys de la meitat (el 42,1%) dels enquestats catalans compartiren aquesta opinió.» (*op. cit.*, p. 53).

30. Ref. 61996J0106 (Rec. 1998, p. I-2729). El cas no té res a veure amb la temàtica del pressupost, sinó amb el fet que (igual que moltes altres línies semblants) el pressupost per al foment de les llengües regionals i minoritàries no és fruit de cap decisió del Consell. http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=61996J0106

rada de la línia pressupostària, Mme. Viviane Reding va promoure un projecte de programa, Archipel, de suport i salvaguarda de les llengües minoritzades. Però els serveis jurídics de la Comissió no admeteren que el programa s'aixoplugués sota l'article del Tractat que regula la política educativa de la Unió, i van determinar que hauria de dependre de l'article que defineix les competències de la Unió en matèria de cultura. Tot i que la diferència pot semblar que sigui només de matís, el canvi suposà de fet un bloqueig a les pretensions de Mme. Reding de tirar endavant amb el programa, atès que totes les accions en matèria de cultura s'han de decidir per unanimitat, a diferència de les educatives que poden ser acordades per majoria qualificada del Consell, és a dir, amb l'oposició d'algun Estat membre. La unanimitat en matèria de llengües minoritzades era i és gairebé impossible, i en la pràctica hom considerarà segur que França i Grècia, pel cap baix, vetarien la proposta. Per tant, i davant la probabilitat d'un fracàs, no s'arribà a elevar el projecte de programa.

6. Focus on Europe

Hi va haver una victòria passatgera amb una revista periòdica editada pel mateix Parlament Europeu. En anglès es deia *Focus on Europe*. A partir del mes de maig de l'any 2003 se'n va anunciar una edició en català, que efectivament va sortir en aquell moment. Al llarg de l'estiu, es va fer una activa campanya de circulació de missatges electrònics encoratjant la gent a subscriure-s'hi. En pocs mesos es va compatibilitzar un volum de subscripcions realment extraordinari. Tal com ho explicava l'eurodiputat Joan Vallvé³¹ al final del setembre de 2003, davant el plenari del Parlament Europeu, si a jutjar per la taxa de

31. Es reproduïx aquest text per la seva importància testimonial:

Intervenció al Ple: Subscripcions Europa a Debat

«Mr President, I wish to inform the House about the situation regarding the number of subscriptions to the magazine *Focus on Europe*, published by the European Parliament. The last issue appeared in May 2003. It was published in the 11 working languages of the European Parliament and, for the first time, there was a special edition in the Catalan language as well.

I thought it would be interesting to find out how many Catalan-speaking citizens have requested a subscription for this magazine in its Catalan version. According to information obtained from an office of the European Parliament last week, 31 000 have taken out a subscription to the Catalan version.

*If we compare this figure with the subscriptions taken out in other languages — for instance, 63 000 in French and 51 000 in Italian — and analyse the ratio between the subscriptions and the number of speakers of a given language, the conclusion is that there is a very high ratio in the case of Catalan speakers. This is a clear demonstration that it was a positive decision to publish the *Focus on Europe* magazine also in the Catalan language.» Joan Vallvé (22.09.2003)*

<http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20030922+ITEM-004+DOC+XML+V0//EN&L=EN&LEVEL=2&NAV=S&LSTDOC=Y&MODE-CRE=SEARCH&DETAIL=1-025&LSTDOC=N>

subscripcions entre francòfons i italòfons s'hauria esperat que l'edició catalana arribés finalment a sis o set mil, el nombre real de subscripcions catalanes, al cap de molt pocs mesos, ja era de 31.110.

La victòria va ser pírrica, però, perquè al cap de poc temps es va suprimir la revista.

7. L'e-Vote de Tessalònica (juny de 2003)

Durant la primera meitat del 2003, la Presidència grega intentà acostar el Consell als ciutadans europeus, promovent la iniciativa e-Vote. Al llarg d'uns mesos es va fer una petita enquesta per triar temes que a cada país membre (i també en alguns dels països que l'any següent ingressarien a la Unió) es consideraven d'importància europea. Fruit d'aquesta preselecció, aparegué una llista de temes, cadascun dels quals havia estat proposat per un ciutadà d'un d'aquests països. El conjunt de ciutadans europeus va ser convidat, a continuació, a votar pel tema que consideraven més candent o preocupant, i la Presidència es comprometé a declarar-se respecte del tema escollit. Per fortuna nostra, l'aportació espanyola —que es reproduïx sense cap correcció— va ser la següent:

«Soy ciudadana de Barcelona, y como catalana desearia que se preguntara sobre el uso y el reconocimiento oficial de las lenguas minoritarias.

Sóc catalana i visc a Barcelona. M'agradaria que l'Unió Europea dones suport i reconeixemet oficial de la meua llengua. Crec que fora bo una consulta sobre aquest tema.»³²

Per tant, fins al Consell de Tessalònica del juny de 2003, els ciutadans de tot Europa podien votar. Calia esperar que guanyarien els temes plantejats en anglès, alemany o francès, les llengües enteses per més ciutadans. Però no fou així.

Gràcies a una intensa campanya de missatges electrònics,³³ més del 92% dels 113.000 vots emesos pels europeus van anar a l'ítem plantejat per aquesta barcelonina anònima.

32. L'autor ha respectat el text tal com va circular.

33. Dels quals encara queda algun rastre a Internet, al cap de cinc anys. Vegeu, per exemple, <http://osdir.com/ml/debian.user.catalan/2003-06/msg00093.html> [darrera consulta: 2 de juliol de 2008]

En la resposta oficial, el seu prec es va (mal) traduir així:

«I am a citizen from Barcelona and as I am Catalan, I would like to hear your comments on the use and official recognition of minority languages.»

La resposta grega, donada pel ministre d'exterioris Giorgios Papandreu, esquivà el tema plantejat:

«[...] The European Union has created a strong political and legal framework for the protection of minorities and minority languages.

[...] According to the constitution of Spain, Catalan is not a minority language since Catalonia is not a minority area. Catalonia is an important region with its own special place in the Spanish state. [...]»

Segons una font, «durant la Cimera, el president espanyol, José María Aznar, no es va voler pronunciar sobre la qüestió explicant que no sabia res de les preguntes traslladades mitjançant l'e-Vote i va transmetre les preguntes a la resta de líders europeus».³⁴

En conclusió, el tema més votat a tota la Unió Europea va ser un prec perquè el català tingués un reconeixement oficial per part de la Unió; però el Govern espanyol fou incapaç d'aprofitar aquest protagonisme per tal de pressionar la resta dels seus socis europeus.

8. El debat sobre el futur d'Europa i la Constitució europea

Arran del debat sobre el futur d'Europa (en què la Convenció Catalana arribà a formular unes propostes³⁵ que, en l'aspecte lingüístic, serien del tot ignorades), i més encara, de la redacció d'una Constitució europea, la societat catalana es mobilitzà força, gràcies a un nombre creixent d'entitats, entre les quals Òmnium Cultural.

Aquesta vegada el Govern espanyol començà a ser el blanc de les crítiques. Així, el Ple de l'Institut d'Estudis Catalans de 8 d'abril de 2002 aprova el ma-

34. Joan Escofet, «El ministre grec d'Exteriors respon a la pregunta sobre el català a la UE. Papandreu: "El català no és una llengua minoritària"». <http://www.lamalla.com/noticia/imprimir?id=71430>

35. *80 Propostes per a una Nova Europa*. Convenció Catalana per al Debat sobre el Futur de la Unió Europea, 2003: http://www.infoeuropa.org/convenciocatalana/cat/conclusions/80_propostes_versio_llibre.pdf

nifest “La llengua catalana a la Unió Europea”, en què després de dir que «és deplorable que la llengua catalana no tingui caràcter oficial sense restriccions a la UE, tot i que és parlada a tres dels estats membres: l'espanyol, el francès i l'italià», afirma entre altres coses que «el Govern de l'Estat espanyol no fa res per promoure el reconeixement de l'oficialitat a la UE de cap llengua que no sigui la castellana».³⁶ També afirma que:

«solament el fet que els territoris de llengua i cultura catalanes no tinguin un estat propi és el pretext perquè es negui l'oficialitat del català en el si de la UE. Aquesta actitud és inadmissible, perquè la nova Europa no ha d'ésser exclusivament la dels estats, sinó, sense excepció, la de tots els pobles que la configuren.»

La mobilització pretenia, sobretot, que el text de la Constitució inclogués una referència positiva al català, al mateix rang que les altres llengües, i que el Tractat tingués versió oficial catalana. La raó del primer objectiu és òbvia i l'hem vista abans en parlar del cas irlandès: ser una llengua de tractat obre la porta al seu ús en les relacions escrites entre els ciutadans i les institucions europees. El Govern espanyol sorgit de les eleccions generals del 14 de març de 2004 es veié pressionat per traslladar aquesta aspiració catalana (que no semblà que tingués un suport ni al País Basc ni a Galícia, pel que fa a les llengües respectives) a la Conferència Interministerial i, en definitiva, al Consell de Ministres europeu. Però el resultat no va ser que es modifiqués l'article IV-448 del Tractat, que quedà així:

«Textos autèntics i traduccions

1. El present Tractat, redactat en un exemplar únic, en llengües alemanya, txeca, danesa, eslovaca, eslovena, espanyola, estoniana, finesa, francesa, hongaresa, anglesa, irlandesa, italiana, letona, lituana, maltesa, neerlandesa, polonesa, portuguesa i sueca, els textos del qual en cada una d'estes llengües són igualment autèntics, serà dipositat en els arxius del Govern de la República Italiana, que en remetrà una còpia autenticada a cada un dels governs dels altres Estats signataris.»

L'únic que s'aconseguí fou la introducció d'un segon paràgraf, que no donaria dret al ciutadà a fer servir aquestes altres llengües:

36. <http://www.iecat.net/institucio/presidencia/Gabinet/declaracions/catalaue.htm>. *La llengua catalana a la Unió Europea*. Manifest aprovat pel Ple de l'Institut d'Estudis Catalans el 8 d'abril de 2002 [darrera consulta: 3 d'octubre de 2008].

«2. El present Tractat podrà així mateix traduir-se a qualsevol altra llengua que determinen els Estats membres entre aquelles que, de conformitat amb els seus ordenaments constitucionals, tinguen estatut de llengua oficial en la totalitat o en part del seu territori. L'Estat membre de què es tracte facilitarà una còpia certificada d'estes traduccions, que es dipositarà en els arxius del Consell.»

Ara bé, sembla poc justificat l'entusiasme expressat per aquest fet, en la Declaració³⁷ sobre el text que acabem de citar, pels redactors de l'Acta final dels treballs d'elaboració del Tractat que estableix una Constitució europea:

«La Conferència dels Representants dels Governos dels Estats membres, convocada a Brussel·les el 30 de setembre del 2003 per a adoptar de comú acord el Tractat pel qual s'establix una Constitució per a Europa, ha adoptat els textos següents: [...]

La Conferència ha adoptat les següents Declaracions annexes a la present Acta final: [...]

A. Declaracions relatives a disposicions de la Constitució [...]

29. Declaració relativa a l'apartat 2 de l'article IV-448

La Conferència considera que la possibilitat de traduir el Tractat pel qual s'establix una Constitució per a Europa en les llengües a què es referix l'apartat 2 de l'article IV-448 contribueix a complir l'objectiu de respectar la riquesa de la diversitat cultural i lingüística de la Unió enunciat en el quart paràgraf de l'apartat 3 de l'article I-3.³⁸ En este context, la Conferència confirma el compromís de la Unió amb la diversitat cultural d'Europa i l'especial atenció que continuarà prestant a estes i altres llengües.

La Conferència recomana que els Estats membres que vulguen acollir-se a la possibilitat reconeguda en l'apartat 2 de l'article IV-448 comuniquen al Consell, en un termini de sis mesos a partir de la data de la firma del Tractat, la llengua o les llengües a les quals es faran traduccions del Tractat.³⁹

37. Declaracions annexes a l'Acta final de la Conferència Intergovernamental i Acta Final. Conferència dels Representants dels Governos dels Estats Membres, Brussel·les, 13 d'octubre de 2004. Ref.: (OR. fr) Addenda 2 al Document CIG 87/04 Rev 1. <http://www.constitucioneuropea.es/servlet/noxml4efd.pdf?id=mae20031218Contenido%20M22692366631103198611502~I-3.pdf&mime=application/pdf> [consultat el 12 de desembre de 2005].

38. «La Unió respectarà la riquesa de la seua diversitat cultural i lingüística i vetlarà per la conservació i el desenvolupament del patrimoni cultural europeu.» <http://www.constitucioneuropea.es/servlet/noxml6d56.pdf?id=mae20031218Contenido%20M22692366611103198594596~I-1.pdf&mime=application/pdf> [consultat el 12 de desembre de 2005].

39. Pàgines AF/Constitution/DC/ 85 i 86. El destacat és meu.

No s'ha pogut constatar, en els darrers anys, aquesta «especial atenció que *continuarà* prestant a estes i altres llengües» per part de la Unió. L'única ajuda pressupostària que els donava es va tallar en sec l'any 2000, després de 17 anys.

9. La versió catalana de la Constitució europea

Com ja s'ha explicat, el text de la Constitució per a Europa no diu que el català sigui llengua de tractat, sinó només que es pot fer una traducció del text, i que aquesta serà guardada als arxius del Consell, sense però que tingui cap mena d'efecte pràctic.

El Govern espanyol es comprometé de seguida a dues coses: a tramitar aquesta versió en català, al costat de versions en les altres llengües constitucionals; i a demanar oficialment al Consell que es modifiqués el text del Reglament número 1 per incorporar-hi la nostra llengua.

Com veurem, aquesta darrera etapa no ha estat exempta de polèmica, sinó tot al contrari, perquè el Govern espanyol inicialment va anunciar que el text de la Constitució europea, a més de ser en castellà, seria en basc, en gallec, en català... i en valencià. És més: demanà per separat a diferents governs autonòmics que fessin les seves versions del text, i al web de la Constitució europea que muntà el Govern espanyol s'oferien textos al costat de cada bandera autonòmica.⁴⁰ Significativament no es va demanar, que em consti, al Govern de Navarra que traduís el Tractat al “vascuence”.

La Generalitat de Catalunya, per evitar que l'existència de dos textos pogués ser interpretada com a demostració de l'existència de dues llengües separades, reconegué com a seva la versió traduïda pels serveis lingüístics de la Generalitat Valenciana i supervisada per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua,⁴¹ i la lliurà sense canviar-ne ni una coma. El Govern balear assumí també aquesta

40. Vegeu «El Texto de la Constitución: Comunidades Autónomas con lenguas cooficiales», a <http://www.constitucioneeuropea.es/index35c3.html?op=doc>. No hi ha, curiosament, la bandera de Navarra [consultat el dia 9/1/2006].

41. El conseller portaveu del Consell valencià, Esteban González Pons, acompanyat per la consellera de Cooperació i Participació, Gema Amor, va dir, a la presentació de la traducció oficial de la Constitució europea al valencià, el 28 d'octubre de 2004: «*Por primera vez en la historia tenemos una Constitución en Europa y por primera vez en la historia esa Constitución tiene una traducción oficial al valenciano*». Font: web de la Fundación Comunidad Valenciana. Només la pàgina en castellà dona la notícia. <http://www.uegva.info/fundacioncv/actualidad/index.php?id=575> [darrera consulta: 10/1/2006].

fórmula. Però ni així s'evità la polèmica, perquè a continuació el Govern espanyol lliurà a Brussel·les quatre textos, incloent-hi la versió basca i la gallega, i el text català ja esmentat, però en dos formats, un que deia “valencià” i l'altre “català”. El president Maragall descriví com a “despropòsit” presentar dues versions en català de la Constitució europea.⁴² Segons l'*Avui*,⁴³ Maragall va reaccionar “fortament irritat”, i va emetre un comunicat “duríssim”. Els representants de la Generalitat de Catalunya van abandonar immediatament una reunió al Ministeri d'Afers Exteriors. Així, la protesta política va ser espectacular, com segurament recordaran molts lectors. Se n'aprofitaren, en canvi, els sectors valencians que neguen públicament la unitat de la llengua; i mitjans com ara *Levante*⁴⁴ i Antena 3⁴⁵ van fer enquestes per Internet sobre la unitat lingüística.

Els sectors valencians més reaccionaris, pel que fa a la llengua, també es lamentaren que les versions de la “Comunidad Valenciana” i de “Catalunya” fossin idèntiques. José E. Rico, per exemple,⁴⁶ arribà a afirmar que «*el uso normativo sobre la base “fabriana” del Institut d'Estudis Catalans (IEC) y de l'Academia Valenciana de la Lengua (AVL) responde a una unidad de acción pactada por ambos y sustentada sobre la doble militancia de determinados miembros de la AVL que lo son tambien [sic] del IEC*».

En resposta a aquests i altres incidents, el 14 de desembre de 2004, un grup de valencians residents al Principat, després de signar un manifest de suport a la llengua catalana, van fer un acte públic a la Universitat de Barcelona.

Qui va resoldre finalment l'embolic de les versions de la Constitució fou el responsable d'Afers Exteriors de la Unió, Javier Solana, que envià una carta al

42. *El País*, 5.11.2004. «Maragall tacha de “despropósito” presentar dos versiones en catalán de la Constitución europea», Francesc Valls. http://www.elpais.es/buscadores/articulo/20041105elpepinac_15/Tes/elpepiesp/ [consultat el dia 9.1.2006].

43. *Avui*, 5.11.2004. «Maragall censura Zapatero perquè trenca la unitat del català a Europa», A. Balanzà i S. Buxaderas. <http://www.avui.com/avui/diari/04/nov/05/170105.htm> [consultat el dia 9.1.2006].

44. A les 11.05 h del dia 11 de novembre de 2004, el 46% de les persones que participaven en l'enquesta de *Levante* afirmaven que valencià i català eren llengües diferents.

45. Al migdia del dia 24 de novembre de 2004 es tanca l'enquesta d'Antena 3 TV amb “victòria” de la unitat lingüística: Sí (unitat): 10.767, 81%; No (secessió): 2.369, 18% (total de vots emesos, 13.136).

46. José E. Rico Sogorb (membre de l'Asociación de Escritores en Lengua Valenciana-Valencia) «Kililea. Políticos 5-Valencia 0». *Vistazoalaprensa.com*, núm. 1508, semana del 12.11.2004. http://www.vistazoalaprensa.com/firmas_art.asp?Id=1887

ministre d'Exteriors de la Presidència holandesa de la UE, Bernat Bot (i en repartí còpies entre tots els ambaixadors de la UE durant una reunió feta el mateix dia 18 de novembre de 2004). Amb aquesta carta «la Unió Europea certifica la unitat de la llengua catalana».⁴⁷ Solana exposa en el text que, malgrat que els volums amb la Constitució traduïda eren quatre, es tractava de «tres versions lingüístiques degudament certificades pel Govern espanyol». És a dir, la traducció a l'euskera, al gallec i «a la llengua denominada “valencià” a la comunitat autònoma de València i “català” a la comunitat autònoma de Catalunya», traducció duta a terme pels serveis administratius de cada govern. Solana afegí que el certificat que acompanyava les traduccions indicava que els textos tramesos per Catalunya i València eren “idèntics”. Segons el diari *Avui*, ni els serveis del ministre d'Afers Exteriors espanyol, Miguel Ángel Moratinos, ni els de Solana van voler fer públic aquest certificat escrit per Madrid i arxivat a Brussel·les.

El portaveu de la Generalitat Valenciana, Esteban González Pons acusà el Govern espanyol de cedir al “xantatge” d'Esquerra Republicana, i Javier Solana d'utilitzar el seu càrrec de manera partidista.⁴⁸

10. La campanya per a l'oficialitat del català a la UE, darrera fase

L'objectiu següent, i de fet en paral·lel, tenia per objectiu que s'esmenés el Reglament núm. 1 de manera que el català esdevingués llengua oficial i de treball de les institucions de la UE.

La iniciativa s'havia reclamat a la Resolució 774/VI (BOPC núm. 202, de 25.6.2001) del Parlament de Catalunya, en què s'instava el Govern espanyol a promoure l'oficialitat de la llengua catalana a la Unió Europea. Però el Partit Popular en aquell moment controlava el govern estatal i era poc sensible al tema (i a més, gaudia de majoria absoluta en el Congrés de Diputats). Així, no va ser fins que alguns partits catalans van poder exigir contrapartides per donar suport a Rodríguez Zapatero després de la seva victòria a les eleccions generals del 14 de març de 2004 que el tema es desencallà, i el nou govern socialista va prendre la iniciativa.

47. *Avui*, 19.11.2004. «La Unió Europea certifica la unitat de la llengua catalana», Sandra Buxaderas. <http://www.avui.com/avui/diari/04/nov/19/110119.htm> [consultat el dia 9.1.2006].

48. *El País*, 19.11.2004. http://www.elpais.es/articulo/elpepiesp/20041119elpepinac_12/Tes [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

Encara que no hi havia cap pressió, ni política ni social, dels altres territoris en aquest sentit, el Govern espanyol des del primer moment esmentà, a més del català, el gallec, el basc... i el valencià. En concret, la pressió política per part d'alguns partits catalans perquè el català esdevingués llengua oficial de treball de les institucions de la UE va fer que el ministre d'Afers Exteriors espanyol, Miguel Ángel Moratinos, emetés una declaració el mes de setembre de 2004.⁴⁹ El dia 13 s'adreçà per escrit al president de la Comissió Europea, Romano Prodi, i al ministre d'Exteriors d'Holanda, Bernat Bot (ja que aquest país exercia la presidència de la UE aquest semestre), expressant el “desig” de l'executiu espanyol que el català, el valencià, l'euskera i el gallec fossin reconeguts com a llengües oficials a Europa. L'*Avui* explicà que Moratinos va matisar que el Govern espanyol «encara no ha formalitzat cap proposta» i que no havia decidit si demanaria l'oficialitat per a les que denominava «llengües oficials a Espanya».

Sempre segons l'*Avui*, Moratinos admeté que l'anterior presidència, la d'Irlanda, no havia ajudat gaire a reconèixer el català a la Unió Europea, però que ara la seva posició «havia canviat». Irlanda, de fet, anuncià que demanaria la plena oficialitat del gaèlic, i de fet —com ja hem vist— n'accelerà la tramitació, esperada, en témer que la pretensió del Govern espanyol restés possibilitats a la seva.

A la carta, Moratinos es referia a la Declaració 29 dels redactors de l'Acta final dels treballs d'elaboració del Tractat, i demanava a Prodi que li suggerís idees per complir el compromís que havien pres els governs europeus en negociar la Constitució, és a dir, el de prestar “especial atenció” a les llengües amb “estatus oficial en tot o part del territori”.

El pas següent fou la presentació del “Memorandum del Gobierno Español”, que feia una «Solicitud de reconocimiento en la Unión Europea de todas las lenguas oficiales en España».⁵⁰ Segons l'*Avui*, a la sessió del Consell, que es va fer el 13 de desembre de 2004, Irlanda, l'únic país que també buscava modificar el reglament lingüístic, hi marcà distàncies de seguida: el ministre Dermot Ahern subratllà que el gaèlic és llengua oficial a tot el territori irlandès.⁵¹ Per altra banda, l'*Avui* informà que la consellera de Cooperació de la Genera-

49. *Avui*, 14.9.2004. «Moratinos insta la UE a reconèixer per separat el català i el valencià», Sandra Buxaderas. <http://www.avui.com/avui/diari/04/set/14/120114.htm> [consultat el dia 9.1.2006]; <http://www.normalitzacio.cat/noticia/index.php?sec=noticia&n=1098> [consultat el dia 9.7.2008].

50. <http://www.bibiloni.cat/legislacio/memorandum.doc> [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

51. *Avui*, 14 de desembre de 2004. «Moratinos confia que els socis de la UE acceptin l'oficialitat per al català», Sandra Buxaderas. <http://www.avui.com/avui/diari/04/des/14/170114.htm>.

litat Valenciana Gema Amor (que Rico⁵² desqualificà perquè «*no destaca [...] precisamente por conocimientos en valenciano*») viatjà fins a Brussel·les per insistir que el seu govern recorreria el memoràndum sobre diversitat lingüística al Tribunal Suprem perquè no acceptava que es considerés que el català i el valencià són la mateixa llengua.⁵³

Més amunt s'ha explicat el procés que portà finalment a la decisió del 13 de juny de 2005 del Consell Europeu (general), reunit a Luxemburg. A més d'atorgar a l'irlandès la condició de llengua oficial i de treball (mitjançant la seva incorporació al Reglament núm. 1/1958), s'obria la porta, en resposta a la petició del Govern espanyol, a un cert reconeixement limitat de «*languages other than the languages referred to in Council Regulation No 1/1958 whose status is recognised by the Constitution of a Member State on all or part of its territory or the use of which as a national language is authorised by law*».⁵⁴

L'abast de l'acord recollit a les conclusions del Consell es refereix a tres àmbits concrets, que es reproduïxen aquí en una de les dues llengües de les Conclusions:⁵⁵ (i) *Making public of acts adopted in codecision by the European Parliament and the Council*; (ii) *Speeches to a meeting of the Council and possibly other Union Institutions or bodies*; i (iii) *Written communications to Union Institutions and bodies*.

Diferents veus catalanes anuncien de seguida la seva decepció pel limitat abast del reconeixement del català. Així, ens trobem amb una declaració d'Òmnium Cultural.⁵⁶ Per a Òmnium, que ha fet campanya forta per l'oficialitat, la deci-

52. *Op. cit.*

53. *Op. cit.*

54. «[...] llengües altres que les llengües esmentades al Reglament del Consell núm. 1/1958 l'estatus de les quals és reconegut per la Constitució d'un Estat membre en tot o en part del seu territori, o l'ús de les quals com a llengua nacional té una autorització legal.» [traducció de l'autor].

Vegeu l'extracte de les Conclusions, referent a les dues decisions lingüístiques, en anglès, a http://www.geocities.com/m_strubell/050613_extracte.htm [darrera consulta: 2 de juliol de 2008]. Council conclusion of 13 June 2005 on the official use of additional languages within the Council and possibly other Institutions and bodies of the European Union. Ref. 52005XG0618(01). OJ C 148, 18/6/2005 P. 1-2. [http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005XG0618\(01\):EN:HTML](http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005XG0618(01):EN:HTML). Versió en espanyol: [http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005XG0618\(01\):ES:HTML](http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005XG0618(01):ES:HTML) [darreres consultes: 2 de juliol de 2008]. La nota de premsa, en francès, inclou la Resolució del Consell de la Unió Europea sobre el reconeixement de les "altres" llengües oficials als estats membres a les pàgines 14-16: http://ue.eu.int/ue-Docs/cms_Data/docs/pressData/fr/gena/85195.pdf [darreres consultes: 2 de juliol de 2008].

55. http://ue.eu.int/ue-Docs/cms_Data/docs/pressdata/en/gena/85437.pdf [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

56. *Avui*, 14.6.2005. <http://www.avui.com/avui/diari/05/jun/14/130214.htm>. «Òmnium Cultural veu inadmissible que la UE relegui el català a un tercer nivell».

sió «ratifica la posició que havia pres l'entitat davant el referèndum sobre el Tractat Europeu», en què va defensar el vot negatiu, perquè una vegada més «s'ha tornat a demostrar que parlem de l'Europa dels Estats i no de l'Europa dels pobles».⁵⁷

L'editorial de l'*Avui* del mateix dia 14 de juny proclama:

«Tot plegat és poca cosa. Molt poca cosa, considerant la petició original que havia partit de les institucions catalanes. El català no serà llengua oficial a la Unió Europea. Tampoc ho demanava d'aquesta manera, estrictament, el memoràndum que va redactar el ministre Moratinos, però aquesta vegada s'ha tornat a fer bona la dita segons la qual en cada bugada es perd un llençol.»⁵⁸

En Francesc Ferrer i Gironès, al *Punt* del 19 de juny, escriu:

«[...] aquesta setmana hem tingut un disgust molt fort. Es tracta que les notícies ens han informat que els ambaixadors europeus que representaven els respectius ministres d'Afers Estrangers dels 25 països de la Unió Europea, reunits a Luxemburg, no han aprovat la proposta del Memoràndum que l'Estat espanyol havia presentat per demanar l'oficialitat de la llengua catalana. Sempre que es denega una petició cal conèixer els que hi han fet la traveta, els que hi han votat en contra, i els que obstinadament s'hi han oposat. I aquí ha vingut la perplexitat. Resulta que els ambaixadors que més es van oposar a l'oficialitat de la llengua catalana van ser els de Letònia, Polònia, els Països Baixos i Irlanda.»⁵⁹

I acaba amb la reflexió següent:

«De qui ens podem fiar avui en dia els catalans? Si volem la independència política ja podem començar a tenir més relacions internacionals.»

No tothom queda descontent. Segons *Levante*.⁶⁰

57. http://www.omniumcultural.org/articleViewPage.php?art_ID=914 [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

58. <http://www.avui.com/avui/diari/05/jun/14/20114.htm>

59. *El Punt*, 19.6.2005. Reproduït a <http://www.francescferrer.cat/pub/cat/redaccio/notisdetall.asp?Item=1186&seccio=Noticies> [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

60. *Levante*, 14 de juny de 2005. <http://www.levante-emv.com/secciones/noticia.jsp?pIdNoticia=115378&pIdSeccion=19&pNumEjemplar=2820&pIdNoticiaOriginal=115387&pIdSeccionOriginal=19> [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

«El Consell [el Govern de la Generalitat Valenciana] se mostró ayer satisfecho con el acuerdo de la Unión Europea al considerar que le da la razón en su pretensión de que el valenciano esté en Europa en igualdad de condiciones que el catalán, el gallego y el euskera.»

Altres autors han explicat el procés d'aplicació, a diferents organismes de la Unió, de l'acord del Consell (Comissió, Comitè de Regions, etc.).⁶¹ No era la intenció de l'autor repassar l'ordenament jurídic i institucional de la Unió, sinó il·lustrar els efectes, en punts concrets, de la pressió popular. Però mereix un comentari concret el Parlament Europeu on, malgrat la presidència catalana de Josep Borrell durant part d'aquest darrer període, no hi ha hagut un acord equivalent al que proposava el Consell. La pressió ha vingut en aquest cas d'alguns eurodiputats catalans, com ara Bernat Joan, que va intervenir en català durant un debat sobre el futur de la Constitució europea, el 18 de gener de 2006. El vicepresident de l'Eurocambra, Manuel Antonio dos Santos, el va interrompre per avisar-lo que els intèrprets tenien instruccions de no traduir del català, tot i que Joan els n'havia proporcionat una traducció anglesa per escrit.⁶² Posteriorment (21 de març de 2007) el Parlament Europeu no va admetre a tràmit la proposta dels eurodiputats catalans del PSOE, CiU, ICV i ERC que havien demanat poder fer les preguntes a la Comissió i al Consell de la UE en català. Els van explicar que el sistema de tramitació està informatitzat i només accepta l'ús de les llengües oficials del Parlament.⁶³

No és aquí el lloc adequat per descriure amb detall la tasca important dels eurodiputats catalans que al llarg dels anys han mantingut un pols amb la Comissió, amb el Consell i, com hem vist, també amb el Parlament, a l'entorn de la llengua catalana. N'hi ha prou amb ressenyar que les gestions més recents són fruit de l'eurodiputat Ignasi Guardans, gràcies al qual s'ha obert la porta al català en els programes del Centre Europeu per al Desenvolupament de la Formació Professional (Cedefop), en què al costat dels 23 idiomes oficials de la UE es poden seleccionar l'àrab, el turc, l'albanès, l'islandès o el rus.⁶⁴

61. El lector pot trobar tots els textos dels acords bilaterals entre les institucions europees i l'Estat espanyol recollits a la pàgina, en català, de la Representació de la Comissió Europea a Barcelona: http://ec.europa.eu/spain/barcelona/el_catala_a_europa/documents_clau/index_ca.htm [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

62. Vegeu la notícia «Bernat Joan intenta sense èxit parlar en català al Parlament Europeu», recollida per 3cat24, 18.1.2006: <http://www.3cat24.cat/noticia/107966/> [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

63. «El Parlament Europeu rebutja tramitar una interpel·lació escrita en català». 3Cat24. 21.3.2007. <http://www.3cat24.cat/noticia/180625> [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

64. Pregunta (21 d'abril de 2008): <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=WQ&reference=E-2008-2234&language=ES> [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

També ha aconseguit de la Comissió, fa poc, que s'obri la porta a la inclusió del català en els cursos intensius de llengua per als estudiants Erasmus, al país de destinació.⁶⁵

11. Un nou exemple de la pressió popular: "Debate Europe"

En aquest repàs cronològic, arribem a una iniciativa de la Comissió que disposa d'una pàgina web en català. En efecte, l'ús del català torna a agafar volada arran d'una iniciativa de la mateixa Comissió Europea, Debate Europe, de 2006, que es presenta en totes les llengües oficials de les institucions de la UE del moment (incloent-hi l'irlandès, el romanès i el búlgar, que ho serien l'any següent), i també, per primer cop, el català. Hom podria considerar que aquesta decisió és conseqüència de l'Acord administratiu entre la Comissió Europea i el Regne d'Espanya, signat el 21 de desembre de 2005,⁶⁶ però el cert és que el basc i el gallec no hi consten: hem de concloure, doncs, que el pes de l'opinió dels catalanoparlants, evidenciat en les campanyes del web de l'Any Europeu de les Llengües (2001) i l'e-Vote de 2003 obté el seu fruit en aquest moment.

La participació catalana és notòriament superior al que s'esperaria per la seva demografia, i queda en el sisè lloc del rànquing final.⁶⁷ Les intervencions en català queden relativament properes a les de l'espanyol i l'italià, que tenen una demografia, a Europa, vuit o deu vegades més gran; i per damunt del neerlandès, el portuguès, el suec, el grec i el polonès, totes amb demografies superiors.

Resposta (11 de juny de 2008): <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2008-2234&language=ES> [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

65. Pregunta (31 de març de 2008): <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+WQ+E-2008-1747+0+DOC+XML+V0//EN> [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].
Resposta (20 de maig de 2008): <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2008-1747&language=EN> [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

66. I publicat al *Diari Oficial de la Unió Europea*, núm. C 73, p. 14-15, 25.3.2006. http://ec.europa.eu/spain/barcelona/images/documents/catala/acord_comissio.pdf [darrera consulta: 2 de juliol de 2008].

67. Dades recollides per l'autor a través del web, el 5 de març de 2008. <http://ec.europa.eu/comm/coreservices/forum/index.cfm?forum=debateeurope&fuseaction=debate.home&archive=0&lang=ca>

1	Anglès	25.736	65,9%
2	Francès	7.204	18,5%
3	Alemanys	2.268	5,8%
4	Espanyol	839	2,1%
5	Italià	758	1,9%
6	Català	459	1,2%
7	Neerlandès	329	0,8%
8	Portuguès	289	0,7%
9	Suec	289	0,7%
10	Grec	194	0,5%
11	Polonès	156	0,4%

Certament, aquesta no és una “pressió directa” perquè la majoria de les intervencions parlen dels temes proposats per al debat. Però serveix per demostrar el grau de fidelitat a la llengua de molts ciutadans que volen participar activament en la construcció europea, i d’alguna manera avala la decisió de la Comissió d’oferir l’opció en català als ciutadans.

Al cap d’un temps (final de gener del 2008) s’enceta una nova edició de Debate Europe, que novament inclou la versió catalana.⁶⁸ Presentada a Barcelona en un acte públic per l’Oficina de la Comissió Europea a Barcelona (la versió en català del seu web és també un significatiu avenç), se’n fa un bon ressò a la premsa catalana i això, i les bones xarxes de comunicació per Internet, novament fan que el català aconsegueixi una presència notable: aquesta vegada, i a l’espera de com es desenvolupi la participació, el català es manté, al cap d’un mes llarg de debat, en segon lloc, només darrere de l’anglès, i amb el 13,5% de totes les intervencions fins al moment (el 5 de març de 2008, 7.041):

1	Anglès	3753	53,3%
2	Català	949	13,5%
3	Italià	599	8,5%

68. <http://europa.eu/debateurope/>

4	Espanyol	541	7,7%
5	Francès	414	5,9%
6	Suec	119	1,7%
7	Portuguès	80	1,1%
8	Alemanys	66	0,9%
9	Eslovac	59	0,8%
10	Grec	57	0,8%

12. Un web —no oficial— del Parlament Europeu en versió catalana

No fariem justícia a les diferents iniciatives que en els darrers anys s'han manifestat o divulgat àmpliament mitjançant la xarxa si no esmentéssim el cas de Miquel Català, un jove lleidatà que per iniciativa pròpia han desenvolupat una pàgina web, www.europarl.cat, que reproduïx fidelment el portal del Parlament Europeu, amb l'única diferència de fer-hi constar una opció lingüística addicional, “català/valencià”. Darrere d'aquesta opció hi ha fet versions catalanes, molt correctes des d'un punt de vista lingüístic, de pàgines com ara la presentació del president de l'eurocambra, o explicacions del funcionament del Parlament, visites, etc.

Com calia esperar, aquesta web no oficial ha suscitat reaccions molt diverses. El Parlament no l'ha volguda assumir (malgrat que la feina la tenia feta), i fins i tot l'autor de la web va ser convocat a les oficines de la Comissió a Barcelona, el 16 d'abril de 2008, on se'l va amenaçar amb accions judicials si no la tancava. Fins al moment de lliurar aquest text (juliol del 2008) ni aquest tancament s'ha produït, ni les amenaces s'han portat a terme.

13. Conclusió

Al començament s'argumentava que la pressió de l'opinió pública pot fer més del que hom pensa per influir en el futur de la nostra llengua, pel que fa al seu reconeixement a Europa. És cert, també, que els avenços tímids, però inaudits, dels darrers anys haurien estat impossibles sense la configuració política del moment, tant a Catalunya com a l'Estat. Però les preses de posició públiques d'uns i altres, i els compromisos forçats en bona mesura per la imatge que

davant de l'opinió pública volen donar els diferents partits involucrats, han estat, al seu torn, forçades per la pressió popular.

Com hem volgut deixar clar, des d'un punt de vista estrictament institucional, les primeres campanyes adreçades al Parlament Europeu, en comptes d'adreçar-les a qui podia decidir l'oficialitat del català (el Consell), no podien aconseguir més que un cert impacte mediàtic. Un altre error ha estat creure que el tema demogràfic podia fer decantar les balances d'un procés que de fet és totalment sord a la demografia. Fins i tot la Generalitat comenta la dimensió demogràficament més reduïda que el català de set dels estats de l'ampliació del 2004: Eslovàquia, Lituània, Letònia, Eslovènia, Estònia, Malta i Xipre.⁶⁹ Una publicació conjunta de la Generalitat de Catalunya i del Govern balear, reeditada diverses vegades però inicialment realitzada amb motiu de l'Any Europeu de les Llengües el 2001 (*El català, llengua d'Europa*) quantifica així el nombre de persones afectades per l'oficialitat de cada llengua (la qual cosa dona un nombre de persones a l'epígraf "català" significativament més gran que el nombre de parlants reals, creant una confusió considerable sobre la demolingüística catalana real):

El català i les onze llengües oficials noves dels estats de les ampliacions recents⁷⁰

<i>Llengua</i>	<i>Població</i>	<i>Llengua</i>	<i>Població</i>
Polonès	38,7 M	Eslovac	5,4 M
Romanès	22,5 M	Lituà	3,7 M
Català	10,8 M	Letó	2,4 M
Hongarès	10,5 M	Eslovè	2,0 M
Txec	10,5 M	Estonià	1,4 M
Búlgar	8,3 M	Maltès	0,4 M

En tots els casos la llengua en qüestió ha esdevingut oficial i de treball de les institucions de la Unió, incloent-hi el maltès, que amb menys de 400.000 parlants està tenint problemes (per l'escassetat de lingüistes preparats) per po-

69. Tot i que, en el darrer cas, el grec ja era llengua oficial i de treball de les institucions de la Unió.

70. Vegeu la taula 4 de l'opuscle citat. Romania i Bulgària van ingressar a la Unió l'any 2007; els altres ho havien fet el 2004.

sar-se al dia amb les versions malteses dels textos oficials de la Unió (l'anomenat *acquis communautaire*). Però insistim que el pes demolingüístic no és un element de les pretensions de la comunitat lingüística catalana que tingui un impacte a escala comunitària.

Irònicament, els (tímids) avenços guanyats pel que fa a l'estatus del gallec i del basc es poden atribuir íntegrament a la pressió social catalana i a l'aprofitament, com acabem de dir, per part de partits nacionalistes catalans, de la conjuntura de forces a les Corts espanyoles.

Per la seva banda, l'acció de diferents eurodiputats catalanoparlants, al llarg dels anys, ha estat també innegable i mereix un estudi a part.

El paper dels ciutadans i de les entitats no vinculades als partits polítics és, doncs, essencial, tot i que òbviament no poden usurpar qui ha de prendre les pertinents decisions. A més, la potencialitat de la xarxa per mobilitzar suport per a campanyes és enorme, i s'ha fet servir en favor del català en diverses ocasions.

Una altra cosa és si els avenços aconseguits, pel que fa a l'opció lingüística, seran plenament aprofitats pels ciutadans, les empreses i les administracions; i si la llengua catalana arribarà mai a acostar-se als usos de les llengües oficials i de treball de les institucions de la Unió si no esdevé, és clar, la llengua nacional d'un estat sobirà en el si de la Unió.